

Hallituksen esitys Eduskunnalle työeläkelakien yrittäjän määritelmää koskeviksi säännöksiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yrittäjän eläkelakia, maatalousyrittäjän eläkelakia, työntekijän eläkelakia ja merimieseläkelakia. Yrittäjän eläkelain ja maatalousyrittäjän eläkelain yrittäjän määritelmää muutettaisiin. Yrittäjänä pidettäisiin myös sellaista osakeyhtiössä johtavassa asemassa työskentelevää osakasta, joka omistaa yksin yli 30 prosenttia yhtiön osakkeista tai jolla on yksin yli 30 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Yrittäjänä pidettäisiin myös muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevää henkilöä, jos hänellä yksin on edellä tarkoitettua vastaava määräämisvalta yhteisössä. Näitä yrittäjämääritelmän laajennuksia vastaavasti rajoitettaisiin työntekijän eläkelain ja merimieseläkelain mukaista määritelmää työntekijään rinnastettavasta henkilöstä. Jatkossa ei enää sellaista johtavassa asemassa työskentelevää osakeyhtiön osakasta, joka omistaa yksin yli 30 pro-

senttia yhtiön osakkeista tai jolla on yksin tätä vastaava määräämisvalta yhtiössä, rinnastettaisi työntekijään. Vastaava rajoitus tehtäisiin myös muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevän henkilön rinnastamisessa työntekijään.

Esityksessä ehdotetaan tehtäviksi myös eräitä, lähinnä teknisluonteisia tarkistuksia edellä mainittuihin lakeihin.

Ehdotetut lait liittyvät valtion vuoden 2011 talousarvioesitykseen ja ovat tarkoitettut käsiteltäviksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 2011 alusta. Laeissa on siirtymäsäännöksiä koskien lakien voimaan tullessa työntekijän eläkelain tai merimieseläkelain mukaisesti työntekijään rinnastettuna henkilönä vakuutetun henkilön siirtymistä yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain soveltamisalan piiriin.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	3
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
2.2 Nykytilan arviointi.....	4
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	5
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	6
4.1 Vakuutetun sosiaaliturva ja sosiaalivakuutusmaksut.....	6
Eläketurva.....	6
Työtapaturmaturva.....	6
Sairausvakuutuslain päivärahaetuudet.....	7
Työttömyysturva.....	7
4.2 Taloudelliset vaikutukset.....	7
4.3 Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset.....	8
5 ASIAN VALMISTELU.....	9
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	9
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	10
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	10
1.1 Yrittäjän eläkelaki.....	10
1.2 Maatalousyrittäjän eläkelaki.....	11
1.3 Työntekijän eläkelaki.....	12
1.4 Merimieseläkelaki.....	12
2 VOIMAANTULO.....	13
LAKIEHDOTUKSET.....	15
1. Laki yrittäjän eläkelain 3 §:n muuttamisesta.....	15
2. Laki maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta.....	17
3. Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta.....	19
4. Laki merimieseläkelain 6 §:n muuttamisesta.....	21
LIITE.....	23
RINNAKKAISTEKSTIT.....	23
1. Laki yrittäjän eläkelain 3 §:n muuttamisesta.....	23
2. Laki maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta.....	26
3. Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta.....	30
4. Laki merimieseläkelain 6 §:n muuttamisesta.....	33

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan hallitus jatkaa edelleen yrittäjien sosiaaliturvan kehittämistä ja puutteiden korjaamista. Tätä varten sosiaali- ja terveysministeriö asetti 22 päivänä syyskuussa 2008 yrittäjien sosiaaliturvan kehittämistä selvittävän työryhmän (Yrittäjät 2009 -työryhmä), joka sai työnsä valmiiksi 30 päivänä syyskuuta 2009 (Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2009:39). Työryhmän tuli arvioida yrittäjien sosiaaliturvajärjestelmän puutteet ja tehdä ehdotuksia niiden korjaamiseksi.

Työryhmän ehdotuksista on toteutettu työttömyysturvaa koskevat muutokset yrittäjän työssäoloehtoon, yrityksessä työllistyvän perheenjäsenen työttömyysturvaan ja yrittäjän työttömyysturvan jälkisuojaan. Myös osittaisen hoitorahan laajentaminen yrittäjiin on jo toteutettu. Lisäksi alkusyksystä eduskunnalle on annettu yrittäjien sairauspäivärahan omavastuuajan puutteiden korjaamista koskeva hallituksen esitys (HE 116/2010 vp). Sosiaali- ja terveysministeriön vastuualueelle kuuluvista työryhmän ehdotuksista on vielä toteuttamatta yrittäjän eläkelain ja maatalousyrittäjän eläkelain mukaiseen yrittäjämääritelmään ehdotettu muutos. Tämä hallituksen esitys perustuu viimeksi mainittuun työryhmän ehdotukseen.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Yrittäjän eläkelain (1272/2006; YEL) 3 §:ssä määritellään yrittäjä, johon YEL:ia sovelletaan. YEL:n mukainen vakuuttaminen edellyttää aina, että henkilö työskentelee yrityksessä. Pelkästään sillä perusteella, että henkilö omistaa yrityksen tai osan siitä, YEL:n mukainen yrittäjyys ei täyty.

YEL:n 3 §:n 1 momentin mukaan yrittäjällä tarkoitetaan henkilöä, joka tekee ansiotyötä olematta työsuhhteessa tai virka- tai muussa

julkisoikeudellisessa toimisuhteessa. Pykälän 2 momentin mukaan yrittäjänä pidetään avoimen yhtiön yhtiömiestä tai muun yhteisön tai yhtymän sellaista osakasta tai yhtiömiestä, joka on henkilökohtaisessa vastuussa yhteisön tai yhtymän velvoitteista ja sitoumuksista.

YEL:n 3 §:n 3 momentin mukaan yrittäjänä pidetään myös osakeyhtiön osakasta, joka: 1) työskentelee yrityksessä johtavassa asemassa; 2) omistaa yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa yli 50 prosenttia osakepääomasta tai osakkeiden tuottamasta äänimäärästä tai muutoin vastaavasta määräämisvallasta; ja 3) omistaa itse vähintään yhden osakkeen.

YEL:n 3 §:n 4 momentin mukaan yrittäjänä pidetään myös muussa yhteisössä johtavassa asemassa olevaa henkilöä, jos hänellä katsotaan olevan yhteisössä 3 momentissa tarkoitettua vastaava määräämisvalta.

YEL:n 3 §:n 5 momentissa on välillistä omistusta koskevat säännökset sekä säännökset siitä, mitä johtavalla asemalla ja perheenjäsenellä tarkoitetaan. Momentin mukaan omistusosuutta laskettaessa otetaan huomioon myös välillinen, toisten yhteisöjen tai yhtymien kautta tapahtuva omistaminen, jos henkilö yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa omistaa sanotusta toisesta yhteisöstä tai yhtymästä yli puolet tai heillä on vastaava määräämisvalta. Johtavalla asemalla tarkoitetaan osakeyhtiön toimitusjohtajuutta, hallituksen jäsenyyttä sekä muuta vastaavaa asemaa. Perheenjäsenellä tarkoitetaan yrityksessä työskentelevän henkilön aviopuolisoa ja avopuolisoa, jos avopuolisot asuvat yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa, sekä henkilöä, joka on yrityksessä työskentelevälle henkilölle sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa ja asuu henkilön kanssa samassa taloudessa.

Maatalousyrittäjän eläkelaiissa (1280/2006; MYEL) tarkoitettu maatalousyrittäjä määritellään MYEL:n 3—5 §:ssä. MYEL-maatalousyrittäjänkin kohdalla edellytyksenä on aina, että henkilö itse työskentelee yrityksessä.

MYEL:n 5 § koskee maatalousyrittäjää, joka harjoittaa maatalousyrittäjätoimintaa osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä. Pykälän mukaan maatalousyrittäjänä pidetään maatilataloutta, kalastusta tai poronhoitoa harjoittavan osakeyhtiön sellaista osakasta, joka: 1) olematta työsuhteessa tekee yrityksessä tässä laissa tarkoitettua työtä ja on osakeyhtiön toimitusjohtaja tai hallituksen jäsen; 2) omistaa yksin tai yhdessä avio- tai avopuolisonsa tai samassa taloudessa asuvan osakkaalle sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa olevan henkilön kanssa yli 50 prosenttia osakepääomasta tai osakkeiden tuottamasta äänimäärästä tai jolla muuten on vastaava määräamisvalta yhtiössä; ja 3) omistaa itse vähintään yhden osakkeen. Maatalousyrittäjänä pidetään myös maatilataloutta, kalastusta tai poronhoitoa harjoittavan avoimen yhtiön yhtiömiestä tai muun yhteisön tai yhtymän sellaista osakasta tai yhtiömiestä, joka on henkilökohtaisesti vastuussa yhteisön tai yhtymän velvoitteista ja sitoumuksista.

Työntekijän eläkelain (395/2006; TyEL) 4 §:n mukaan TyEL:ia sovelletaan työntekijään, joka on työsopimuslain (55/2001) mukaisessa työsuhteessa.

TyEL:n 7 §:n mukaan 4 §:ssä tarkoitettuun työntekijään rinnastetaan johtavassa asemassa oleva osakeyhtiön toimihenkilö tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa oleva henkilö, vaikka hän ei ole työsuhteessa osakeyhtiöön tai muuhun yhteisöön. Lisäksi edellytetään, ettei edellä tarkoitettu osakeyhtiössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö omista yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa enempää kuin puolet yhtiön osakepääomasta tai ettei hänen tai heidän yhdessä omistamiensa osakkeiden tuottama äänimäärä ylitä puolta yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä; tai ettei muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevällä henkilöllä ole vastaavaa määräamisvaltaa. Avoimen yhtiön yhtiömiestä ja muun yhtiön tai yhtymän sellaista osakasta tai yhtiömiestä, joka on henkilökohtaisesti vastuussa yrityksen veloista, ei rinnasteta 4 §:ssä tarkoitettuun työntekijään.

Merimieseläkelain (1290/2006; MEL) 6 §:ssä on TyEL:n 7 §:ää vastaavat säännökset siitä, milloin yrityksessä johtavassa ase-

massa työskentelevä henkilö rinnastetaan MEL:ssä tarkoitettuun työsuhteessa olevaan työntekijään.

Jos yrityksessä johtavassa asemassa työtä tekevä henkilö samalla omistaa yrityksen tai osan siitä tai hänelle on muuten määräamisvaltaa yrityksessä, rajanveto TyEL:n tai MEL:n ja YEL:n tai MYEL:n välisestä soveltamisalasta tehdään YEL:n 3 §:n tai MYEL:n 5 §:n ja TyEL:n 7 §:n tai MEL:n 6 §:n perusteella. Voimassa olevan TyEL:n 7 §:n ja MEL:n 6 §:n tarkoituksena on ollut, että ne osakeyhtiössä johtavassa asemassa työskentelevät yhtiön osakkaat tai muissa yhteisöissä johtavassa asemassa työskentelevät henkilöt, joiden omistusosuus tai määräamisvalta yrityksessä jää alle YEL:n 3 §:ssä tai MYEL:n 5 §:ssä säädetyn omistusosuuden tai määräamisvallan rajan, kuuluvat työntekijään rinnastettavina henkilöinä TyEL:n tai MEL:n soveltamisalaan.

TyEL:ia tai MEL:ia sovelletaan siten osakeyhtiön osakkaaseen, joka samalla työskentelee yhtiössä työsopimuslain (55/2001) mukaisessa työsuhteessa tai joka työskentelee johtavassa asemassa yhtiössä eikä omista yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa yli puolta yhtiön osakkeista tai heidän yhdessä omistamansa osakkeet eivät tuota yli puolta yhtiön kaikkien osakkeiden äänimäärästä. Jos johtavassa asemassa osakeyhtiössä työskentelevä henkilö ei itse omista yhtään yhtiön osaketta, hän kuuluu TyEL:n tai MEL:n soveltamisalaan riippumatta siitä, kuinka suuren osuuden hänen perheenjäsenensä omistavat yhtiön osakkeista tai kuinka suuren osuuden yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä heidän osakkeensa tuottavat. Jos esimerkiksi kysymyksessä on TyEL:n 7 §:ssä tarkoitettu työntekijään rinnastettavasta henkilöstä, työsuhteen tunnusmerkistön ei tarvitse täyttyä eikä työoikeudellisen työsuhteen ja yrittäjätoiminnan välistä rajanvetoa tehdä.

2.2 Nykytilan arviointi

Voimassa olevien YEL- ja MYEL-yrittäjämääritelmien osakeyhtiön ja muun yhteisön omistusosuuden ja määräamisvallan rajoja on pidetty liian korkeina. YEL- tai MYEL-vakuuttamisvelvollisuuden ulkopuo-

lelle jäävät esimerkiksi sellaiset henkilöt, jotka kahdestaan tai kolmestaan omistavat yrityksen kokonaan yhtä suurin omistusosuuksin eivätkä ole samassa taloudessa asuvia perheenjäseniä keskenään.

Edellä tarkoitetuissa tilanteissa kaikki yrityksen osaomistajat kuuluvat TyEL:n tai MEL:n soveltamisalaan, vaikka kukin heistä omistaa merkittävän osan yrityksestä ja heillä kullakin on myös merkittävä määräämisvalta yrityksessä ja heillä yhdessä on koko omistus- ja määräämisvalta yrityksestä. Useimmiten tällaiset henkilöt kokevat itsekin olevansa pikemminkin yrittäjiä kuin työntekijöitä. He voivat muun muassa sopia, ettei heille makseta palkkaa yrityksessä työskentelynsä osalta, vaan palkan sijasta he nostavat yrityksestä osinkoa tai voitto-osuutta. Tällöin he jäävät myös TyEL:n tai MEL:n mukaisen pakollisen työeläketurvan ulkopuolelle, koska heillä ei ole TyEL:ssä tai MEL:ssä edellytettyä ansiotuloa, jonka perusteella vakuuttamisvelvollisuus syntyisi. Jos he eivät ole TyEL- tai MEL-vakuutettuja, he eivät kuulu myöskään pakollisen työtapaturmavakuutuksen piiriin.

Edellä tarkoitetuilla henkilöillä ei ole myöskään oikeutta sairausvakuutuslain (1224/2004; SVL) mukaisen päivärahan omavastuuajalta yrittäjille ja maatalousyrittäjille maksettavaan erityiseen päivärahaan. Jos kysymyksessä on MYEL:ssä tarkoitettua toimintaa harjoittavasta yrityksestä, tällainen henkilö on eriarvoisessa asemassa MYEL-vakuutettuihin maatalousyrittäjiin nähden myös maatalousyrittäjien pakollisen tapaturmavakuutuksen ja maatalousyrittäjien lomituspalvelujen suhteen.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on saattaa YEL:n tai MYEL:n soveltamisalan piiriin mainittujen lakien mukaista toimintaa harjoittavat henkilöt, jotka työskentelevät yrityksessä johtavassa asemassa ja yksin omistavat merkittävän osan yrityksestä tai heillä yksin on merkittävä osa yrityksen määräämisvallasta. Tällaiset henkilöt ovat käytännössä tosiasiallisesti yrittäjän asemassa ja he useimmiten itsekin pitävät itseään yrittäjinä, vaikka heitä voimassa olevien YEL:n, MYEL:n, TyEL:n ja

MEL:n säännösten nojalla pidetään työntekijöihin rinnastettuina henkilöinä. Esityksen tavoitteena on samalla saada tällaiset henkilöt YEL- ja MYEL-yrittäjiä koskevan lakisääteisen eläketurvan ja muiden yrittäjiä koskevien lakisääteisten sosiaaliturvaetuuksien piiriin ja näin saattaa heidät tasa-arvoiseen asemaan suhteessa nykyisiin YEL:n ja MYEL:n soveltamisalaan kuuluviin yrittäjiin.

Edellä olevan perusteella esityksessä ehdotetaan laajennettavaksi YEL:n ja MYEL:n yrittäjämääritelmää siten, että osakeyhtiössä johtavassa asemassa työskentelevä yhtiön osakas, joka omistaa yksin yli 30 prosenttia yhtiön osakkeista tai hänellä yksin on yli 30 prosentin osuus osakkeiden tuottamasta määräämisvallasta, olisi yhtiön toimialasta riippuen joko YEL:n tai MYEL:n soveltamisalaan kuuluva yrittäjä. Myös muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö, jolla yksin olisi edellä tarkoitettua vastaava määräämisvalta muussa yhteisössä, olisi jatkossa YEL:n tai MYEL:n soveltamisalaan kuuluva yrittäjä.

YEL:n ja MYEL:n yrittäjämääritelmään ehdotettua laajennusta vastaavasti TyEL:ssä ja MEL:ssä olevaa määritelmää työntekijään rinnastettavasta henkilöstä ehdotetaan rajoitettavaksi. Työntekijään rinnastettavana henkilönä ei enää jatkossa pidettäisi osakeyhtiössä johtavassa asemassa työskentelevää yhtiön osakasta, jos hän yksin omistaa yli 30 prosenttia yhtiön osakkeista tai hänellä yksin on yli 30 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Samanlainen rajoitus tehtäisiin myös muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevän henkilön määräämisvallan osalta yhteisössä.

Ehdotettujen muutosten olisi tarkoitus tulla voimaan vuoden 2011 alusta.

Ehdotetut muutokset merkitsivät myös sitä, että osa nykyisin TyEL:n 7 §:n ja MEL:n 6 §:n perusteella vakuutetuista työntekijään rinnastetuista henkilöistä olisivat velvollisia jatkossa vakuuttamaan itsensä YEL:n tai MYEL:n perusteella. Jotta kysymyksessä olevilla TyEL- tai MEL-vakuutetuilla henkilöillä olisi riittävästi aikaa reagoida ehdotettuihin muutoksiin ja tarvittaessa ottaa itselleen YEL- tai MYEL-vakuutus, muutoksia koskeviin voimaantulosäännöksiin ehdotetaan myös siirtymäsäännöksiä.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Vakuutetun sosiaaliturva ja sosiaalivakuutusmaksut

Ehdotetut muutokset vaikuttavat sellaisten henkilöiden sosiaaliturvaan, jotka tulisivat muutosten vuoksi YEL- tai MYEL-vakuuttamisvelvollisiksi.

Eläketurva

Jos YEL- tai MYEL-vakuuttamisvelvollisiksi tulevat ovat muutosten voimaan tullessa TyEL- tai MEL-vakuutettuja, heidän eläketurvansa määräytyisi jatkossa YEL:n tai MYEL:n mukaisesti eläkkeen perusteeksi vahvistetun YEL- tai MYEL-työtulon perusteella. Tällä ei olisi kuitenkaan periaatteellista vaikutusta heidän eläketurvaansa, koska työntekijöillä ja yrittäjillä on samanlainen oikeus eläketurvaan ja heidän eläketurvansa määräytyy samalla tavalla eläkkeen perusteeksi vahvistetusta työntekijän ansiotuloista tai yrittäjän työtuloista. YEL:n 112 §:n mukaan eläkelaitoksen on vakuutuksen alkaessa vahvistettava yrittäjälle hänen työpanostaan vastaavan vuotuisen työtulon. Työtulo on se palkka, joka kohtuudella olisi maksettava, jos hänen yrittäjätoimintaansa suorittamaan olisi palkattava vastaavan ammattitaidon omaava henkilö, tai se korvaus, jonka muuten voidaan keskimäärin vastaavan sanottua työtä. Näin ollen, kun TyEL-tai MEL-vakuutettu siirtyy YEL-vakuutetuksi, lähtökohtana olisi, että hänen YEL-työtulonsa vahvistettaisiin sen suuruiseksi, että se vastaa tasoltaan hänen aikaisempaa TyEL:n tai MEL:n mukaan vakuutettua ansiotuloaan.

Edellä tarkoitetut TyEL- tai MEL-vakuutetut olisivat YEL- ja MYEL-vakuutetuiksi yrittäjiksi tulemisensa jälkeen velvolliset TyEL:n tai MEL:n työntekijän eläkevakuutusmaksun sijasta itse kustantamaan lakisääteisen eläketurvansa siten kuin YEL:ssa tai MYEL:ssa säädetään. YEL:n 118 §:n 2 momentin mukaan, jos yrittäjätoimintaa harjoitetaan yhtymässä tai yhteisössä, se vastaa osakkaitensa työeläkevakuutusmaksuista niin kuin omasta velastaan.

Ne henkilöt, jotka eivät ole ehdotettujen muutosten voimaan tullessa olleet TyEL- tai

MEL-vakuutettuja palkan sijasta yrityksestä nostamiensa osinkojen tai voitto-osuuksien vuoksi eivätkä siten myöskään ansiosidonnaisen työeläketurvän piirissä, pääsisivät jatkossa ansiosidonnaisen YEL- tai MYEL-eläketurvän piiriin. Tällöin heidän tarpeensa kansaneläkelain (568/2007) mukaiseen vähimmäiseläketurvaan poistuisi tai ainakin vähenisi. Kansaneläkemeno rahoitetaan kokonaan valtion varoista.

Työtaturmaturva

TyEL- ja MEL-vakuutetut henkilöt kuuluvat ehdotettujen muutosten voimaan tullessa työntekijöinä tapaturmavakuutuslain (608/1948; TVL) perusteella pakolliseen työtaturmavakuutukseen, jonka työnantaja kustantaa. TVL:n 1 §:ssä määritellään TVL:n mukainen työntekijä. Voimassa olevassa TVL:ssa ei ole nimenomaista määritelmää yrittäjästä, mutta henkilöä, joka ei ole TVL:ssa tarkoitettu työntekijä, pidetään yrittäjänä. TVL:n mukainen määritelmä työntekijästä vastaa asiasisällöltään TyEL:n 4 ja 7 §:n mukaista määritelmää työntekijästä ja työntekijään rinnastettavasta työntekijästä. TVL:ssa tarkoitetuilla yrittäjillä ei ole pakollista, lakisääteistä tapaturmavakuuttamisvelvollisuutta. YEL-yrittäjät voivat kuitenkin halutessaan ottaa itselleen TVL:n mukaisen vapaaehtoisen vakuutuksen.

Sosiaali- ja terveysministeriössä valmistellaan parhaillaan TVL:n kokonaisuudistusta koskevaa hallituksen esitystä. TVL:n kokonaisuudistuksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2014 alusta. TVL:n kokonaisuudistusta koskevan lainvalmistelun yhteydessä on tarkoitus ratkaista myös kysymys siitä, tulisiko voimassa olevan TVL:n mukaisia säännöksiä laissa tarkoitettua työntekijästä muuttaa asiasisällöltään vastaamaan TyEL:iin ehdotettuja muutoksia. Niin kauan kuin edellä tarkoitettuja työntekijämääritelmän muutoksia vastaavia muutoksia ei ole tehty TVL:iin, ne henkilöt, jotka työeläkelainsäädäntöön ehdotettujen muutosten perusteella siirtyisivät TyEL-vakuutetuista YEL-vakuutetuiksi, pitäisi TVL:n perusteella vakuuttaa edelleenkin työntekijöinä.

TyEL:n piiristä MYEL-vakuutetuiksi siirtyvät yrittäjät kuuluisivat MYEL-vakuu-

tuksen voimaantulosta alkaen jo voimassa olevan lainsäädännön perusteella automaattisesti pakollisen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen piiriin ja he kustantaisivat tapaturmavakuutusturvansa itse maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaisesti. Myös valtio osallistuu maatalousyrittäjien tapaturmaturvan rahoitukseen.

Sairausvakuutuslain päivärahaetuudet

SVL:n perusteella kysymyksessä olevien henkilöiden päivärahaetuudet määräytyisivät jatkossa ennakkoperintälain (1118/1996) mukaisen ennakkopidätyksen alaisen palkan sijasta vahvistetun YEL- tai MYEL-työtulon perusteella. Palkansaajan sairaanhoitomaksun ja sairausvakuutuksen päivärahamaksun sijasta he maksaisivat YEL- tai MYEL-työtulon perusteella yrittäjien sairaanhoitomaksua ja päivärahamaksua. Tällä ei olisi maksun suuruuteen merkitystä, koska mainitut palkansaajan ja yrittäjän vakuutusmaksut ovat samansuuruiset. YEL-yrittäjä olisi lisäksi velvollinen maksamaan lisärahoitusosuutta, koska YEL-yrittäjät rahoittavat itse SVL:n mukaisen omavastuuajan lyhentämiseksi yrittäjille maksettavan erityisen päivärahan kustannukset. Maatalousyrittäjien osalta kysymyksessä olevan erityispäivärahan rahoittaa valtio.

Ne henkilöt, jotka eivät ole olleet ehdotettujen muutosten voimaan tullessa TyEL- tai MEL-vakuutettuja sen vuoksi, että he ovat nostaneet yrityksessä työskentelynsä perusteella palkan sijasta osinkoja tai voittoosuutta, ovat kuuluneet SVL:n mukaisten vähimmäispäivärahaetuuksien piiriin eivätkä he ole joutuneet maksamaan SVL:n mukaisia vakuutusmaksuja. YEL- tai MYEL-vakuutettuina he pääsisivät ansiosidonnaisten päivärahaetuuksien ja yrittäjille SVL:n omavastuuajalta maksettavan erityisen päivärahan piiriin ja he joutuisivat maksamaan edellä kerrotut yrittäjien vakuutusmaksut.

Työttömyysturva

Työttömyysturvalain (1290/2002; TTL) 1 luvun 6 §:ssä määritellään TTL:n mukainen yrittäjä. Sen mukaan yrittäjänä pidetään henkilöä, joka on velvollinen ottamaan päätöin-

taan varten YEL:n tai MYEL:n mukaisen vakuutuksen. Yrittäjäksi katsotaan myös yrityksen osaomistaja.

TTL:ssa yrittäjä määritelmä on laaja. TTL:n mukaisen yrittäjän ei välttämättä tarvitse omistaa yhtään osaketta yrityksestä. Yrittäjänä pidetään myös TyEL-vakuutettua työntekijää, jos hän työskentelee yrityksessä, josta hänen puolisonsa omistaa vähintään puolet.

Ehdotetut yrittäjämääritelmien laajennukset koskisivat osaa nykyisistä TTL:n mukaisista yrityksen osaomistajista, koska osasta heistä tulisi jatkossa TTL:ssa tarkoitettuja YEL- ja MYEL-yrittäjiä. Tällä ei olisi kuitenkaan vaikutusta heidän työttömyysturvaansa, sillä yrityksen osaomistajien oikeus työttömyysturvaan määräytyy samalla tavalla kuin YEL- ja MYEL-yrittäjillä. Sen sijaan uudistus vaikuttaisi heidän velvollisuuteensa maksaa työttömyysvakuutusmaksua. TTL:n mukaan yrityksen osaomistajat ovat velvollisia maksamaan osaomistajan työttömyysvakuutusmaksua, kun taas YEL- ja MYEL-yrittäjät eivät ole velvollisia maksamaan varsinaista työttömyysvakuutusmaksua. Siten YEL- ja MYEL-yrittäjiksi tulevat yrityksen osaomistajat eivät enää jatkossa maksaisi TTL:n mukaisesta perusturvastaan työttömyysvakuutusmaksuja.

4.2 Taloudelliset vaikutukset

Yrittäjien eläkejärjestelmissä on vakuutettuina noin 220 000 yrittäjää ja 79 000 maatalousyrittäjää. Esityksessä ehdotettu yrittäjämääritelmien laajentaminen lisää YEL:n ja MYEL:n mukaan vakuutettavien henkilöiden määrää. YEL-vakuutettujen määrän arvioidaan kasvavan 8 000 ja MYEL-vakuutettujen määrän arvioidaan kasvavan enintään 400 uudella vakuutetulla. Lisäksi noin 10 000 nykyisin TyEL:n mukaisesti vakuutetun henkilön arvioidaan siirtyvän YEL-vakuutetuiksi vuonna 2014.

Merkittävimmät kustannusvaikutukset koskisivat YEL- ja MYEL-eläkejärjestelmien kustannuksia. Näiden eläkejärjestelmien vakuutusmaksutuotot kasvaisivat välittömästi. Sen sijaan eläkemenot kasvaisivat hitaasti, koska uusia eläkkeensaajia tulisi ensimmäisinä vuosina vain joitakin kymmeniä. Valtio

rahoittaa vuosittain eläkemenosta osuuden, johon vakuutusmaksutuotot eivät riitä. Tämän johdosta valtion rahoitusosuus YEL-yrittäjien eläkkeisiin arvioidaan alenevat 8 miljoonaa euroa vuonna 2011 ja seuraavana vuonna 12 miljoonaa euroa. Maatalousyrittäjien eläkkeiden valtion osuuden arvioidaan alenevan 0,3 miljoonaa euroa vuonna 2011 ja 0,5 miljoonaa euroa vuonna 2012.

Vuonna 2014 kustannusvaikutukset kasvaisivat, kun TyEL:n mukaisesti vakuutetut siirtyisivät yrittäjinä YEL- tai MYEL-eläkejärjestelmään. Tällöin valtion osuuden arvioidaan alenevan lisäksi noin 10 miljoonaa euroa. YEL- ja MYEL-valtion osuuden arvioidaan alenevan enimmillään vuosina 2015—2025, jolloin sen arvioidaan alenevan yhteensä noin 40 miljoonaa euroa vuodessa. Myöhemmin eläkemenon kasvaessa myös valtion osuus tulisi kasvamaan siten, että YEL- eläkejärjestelmässä valtion menot kasvaisivat noin 5 miljoonaa euroa vuodessa vuoden 2050 paikkeilla ja MYEL-eläkejärjestelmässä valtion menot alkaisivat kasvaa muutamalla miljoonalla eurolla vuoden 2030 jälkeen.

MYEL-vakuutetut yrittäjät tulisivat automaattisesti myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen piiriin. Maatalousyrittäjien tapaturmavahinkoja arvioidaan tapahtuvan vuosittain noin 20. Niistä aiheutuisi lisäkustannuksia arviolta 0,5 miljoonaa euroa vuodessa, josta valtion osuus olisi 0,2 miljoonaa euroa, maatalousyrittäjien osuus 0,2 miljoonaa euroa ja loput työnantajien ja palkansaajien osuutta. Ehdotettu yrittäjämääritelmien laajennus vaikuttaisi vähäisesti myös maatalousyrittäjien Mela-päivärahan sekä maatalousyrittäjien ryhmähenkivakuutuksen kustannuksiin.

Yrittäjämääritelmien muutos lisäisi ansiosidonnaisten sairaus- ja vanhempainpäivärahan saajien määrää arviolta 800 henkilöllä ja päivärahamenoja arviolta 0,2 miljoonaa euroa vuodessa. Samalla kuitenkin yrittäjien maksamien vakuutusmaksujen, mukaan lukien myös sairaanhoitomaksut, tuotot kasvaisivat arviolta 1,3 milj. euroa vuodessa. Työttömyysturvassa MYEL- ja YEL-yrittäjämääritelmien muutos vähentäisi yrityksen osaomistajien määrää ja alentaisi työttömyysvakuutusmaksutuottoja arviolta 2,0 mil-

joonaa euroa vuodessa. Uudistus ei vaikuttaisi valtion rahoitukseen sairausvakuutus- tai työttömyysturvajärjestelmissä.

4.3 Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Esityksessä ehdotettujen muutosten myötä erityisesti YEL-eläketurvaa toimeenpanevien eläkelaitosten työmäärä lisääntyisi, koska niihin tulisi uusia henkilöitä vakuutettaviksi. Uusia vakuutettavia olisivat ne henkilöt, jotka eivät ole olleet TyEL- tai MEL-vakuutettuja, mutta jotka ehdotettujen muutosten vuoksi tulisivat YEL-vakuuttamisvelvollisiksi. Heitä arvioidaan muutosten voimaan tullessa olevan yhteensä 8 000. Työmäärän lisääntymisen arvioidaan vaativan 6 henkilötyövuotta.

TyEL-vakuutettuja, jotka ehdotettujen muutosten vuoksi tulisivat YEL-vakuuttamisvelvollisiksi, arvioidaan olevan 10 000. Koska kaikki suurimmat TyEL-eläketurvaa toimeenpanevat eläkelaitokset toimeenpanevat myös YEL-eläketurvaa, voidaan arvioida, että suurimmalla osalla edellä tarkoitetuista henkilöistä sama eläkelaitos jatkaisi heidän eläketurvansa toimeenpanoa. Tällöin eläkelaitoksen työmäärän lisääntyminen johtuisi lähinnä TyEL-vakuutuksen päättämisen ja YEL-vakuutuksen voimaan saattamisen edellyttämistä toimenpiteistä ja työvoiman lisätarve ajoittuisi vuodelle 2014. Tämä edellyttäisi arviolta noin 6 henkilötyövuotta vuonna 2014.

Myös Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen työmäärä lisääntyisi hieman. On arvioitu, että Maatalousyrittäjien eläkelaitokseen tulisi enintään 400 uutta vakuutettavaa. Näiden henkilöiden eläketurvaa toimeenpano edellyttäisi arviolta 0,4 henkilötyövuotta. Merimieseläkekassan osalta on arvioitu, että uudistuksen myötä MEL:n piiristä siirtyisi vakuutettuja YEL:n piiriin niin vähäsen, ettei tällä olisi Merimieseläkekassan eikä sen henkilöstön kannalta merkitystä.

Ehdotetut muutokset olisi otettava huomioon myös Verohallinnon maksuvalvonnan, lopullisen verotuksen ja veron ennakkoperinnän tietojärjestelmissä. Muutosten vaikutus Verohallinnon tietojärjestelmiin olisi kuitenkin käytännössä melko vähäinen. Muutokset

vaikuttaisivat myös Verohallinnon lomakkeisiin ja ohjeistukseen. Verohallinnon näkemysten mukaan estettä ehdotettujen muutosten toteuttamiselle siirtymäsäännöksineen ei kuitenkaan olisi.

5 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmisteluun ovat osallistuneet myös Eläketurvakeskus ja Maatalousyrittäjien eläkelaitos sekä Elinkeinoelämän keskusliitto, Suomen Ammattiliitojen Keskusjärjestö, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK, Akava, Suomen Yrittäjät ry ja Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto. Lisäksi

valmistelun yhteydessä on kuultu Merimieseläkekassaa, Kansaneläkelaitosta ja Verohallintoa.

Esityksestä ei ole pyydetty kirjallisia lausuntoja, koska asian valmisteluun ovat osallistuneet tai valmistelun yhteydessä on kuultu asian kannalta keskeisiä tahoja ja koska hallituksen esitys on valtion vuoden 2011 talousarvioesitykseen liittyen valmisteltu kiireellisenä hallituksen esityksenä.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2011 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Yrittäjän eläkelaki

3 §. *Yrittäjä*. Pykälässä määritellään tämän lain mukainen yrittäjä. Pykälän 3 momentissa säädetään nykyisin siitä, milloin osakeyhtiössä työskentelevää osakasta pidetään yrittäjänä. Edellytyksenä on, että osakeyhtiön osakas työskentelee yhtiössä johtavassa asemassa ja omistaa yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa yli 50 prosenttia yhtiön osakkeista tai hänellä on yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa yli 50 prosenttia osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Momentissa olevaa yrittäjämääritelmää ehdotetaan laajennettavaksi siten, että osakeyhtiössä johtavassa asemassa työskentelevää osakasta pidettäisiin laissa tarkoitettuna yrittäjänä myös silloin, kun hän yksin omistaa yli 30 prosenttia yhtiön osakkeista tai hänellä yksin olisi yli 30 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä.

Pykälän 4 momentissa säädetään nykyisin siitä, milloin yrittäjänä pidetään muussa yhteisössä työskentelevää henkilöä. Edellytyksenä on, että henkilö työskentelee muussa yhteisössä johtavassa asemassa ja hänellä katsotaan olevan yhteisössä nykyisessä 3 momentissa tarkoitettua vastaava määräämisvalta. Momentin määritelmään ehdotetaan vastaavanlaista laajennusta kuin edellä on ehdotettu osakeyhtiön osakkaan osalta. Samalla ehdotetaan, että 4 momentin yrittäjämääritelmä siirrettäisiin ehdotetulla tavalla asiasisällöltään muutettuna 3 momenttiin, jolloin osakeyhtiössä työskentelevää osakasta ja muussa yhteisössä työskentelevää henkilöä koskeva yrittäjämääritelmä olisi samassa momentissa.

Muilta osin voimassa olevan pykälän yrittäjämääritelmän asiasisältö säilyisi entisellään. Siten osakeyhtiössä johtavassa asemassa työskentelevä osakas, joka omistaa yhdessä perheenjäsentensä kanssa yli 50 prosenttia osakeyhtiön osakkeita tai heillä yhdessä on yli 50 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä, olisi nykyisen mukaises-

ti tämän lain mukainen yrittäjä. Tällöin riittää, että yhtiössä johtavassa asemassa työskentelevällä osakkaalla on itsellään vähintään yksi osake tai sitä vastaava äänimäärä. Myös muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö olisi edelleenkin tämän lain mukainen yrittäjä, jos hänellä on edellä tarkoitettua vastaava määräämisvalta yhteisössä.

Ehdotetussa 3 momentissa tarkoitettu muu yhteisö voisi olla muun muassa osuuskunta. Jos osuuskunnassa on esimerkiksi vain kolme jäsentä, joilla kaikilla on yhtä suuri äänimäärä, jäsenet voisivat tulla YEL-vakuuttamisvelvollisiksi ehdotetun 3 momentin 3 kohdan perusteella. Myös sellainen osuuskunnan jäsen, joka työskentelee johtavassa asemassa ja jonka äänimäärä osuuskunnan sääntöjen perusteella ylittää 3 momentin 3 kohdassa tarkoitettua määräämisvallan, voisi tulla YEL-vakuuttamisvelvolliseksi. Osuuskunnan jäsen voisi tulla YEL:n mukaan vakuutettavaksi myös voimassa olevan pykälän 2 momentin nojalla, jos osuuskunnan sääntöjen mukaan jäsenen lisämaksuvelvollisuus on rajaton konkurssiin tai selvitystilaan asetettaessa.

Myös rekisteröity yhdistys saattaisi elinkeino- tai ansiotoimintaa harjoittaessaan olla pykälän 3 momentin 3 kohdassa tarkoitettu muu yhteisö. Sen sijaan säätiölain mukaan säätiö ei voi harjoittaa liiketoimintaa eikä siten voisi olla kysymyksessä oleva muu yhteisö. Säätiö voi kuitenkin käytännössä harjoittaa yritystoimintaa omistamansa yhtiön muodossa. Tällöin johtavassa asemassa työskentelevän henkilön yrittäjyyttä tarkastellaan sen yhtiön perusteella, jonka puitteissa liiketoimintaa harjoitetaan. Muuna yhteisönä voitaisiin pitää myös Suomessa toimivaa ulkomaista yhtiötä, jos se on niin sanottu rajavastuu-yhtiö. Rajavastuu-yhtiössä yhtiömiehet vastaavat yhtiön veloista yhtiöosuudellaan ja mahdollisella lisämaksuvelvollisuudellaan. Äänioikeus määräytyy yhtiöosuuden mukaan. Jos tällaisessa yhtiössä työskentelevän henkilön omistusosuus- tai määräämisvallan rajat täyttyvät, henkilöä pidettäisiin ehdote-

tun 3 momentin 3 kohdan mukaisena yrittäjänä.

Edellä tarkoitettujen yrittäjämääritelmän laajentamista koskevien muutosehdotusten lisäksi voimassa olevan pykälän 3 momentin rakennetta ja sanamuotoa ehdotetaan muutenkin tarkistettavaksi ja täsmennettäväksi. Näillä tarkistuksilla ja täsmennyksillä ei ole tarkoitus muuttaa voimassa olevan pykälän asiasisältöä, vaan tehdä pykälästä nykyistä selkeämpi.

Lisäksi ehdotetaan, että nykyinen 5 momentti jaettaisiin kolmeksi eri momentiksi. Momentissa olevasta johtavaa asemaa koskevasta määritelmästä tulisi sanamuodoltaan täsmennettynä pykälän 4 momentti. Käytännössä on muun muassa esiintynyt epäselvyyttä siitä, kuinka voimassa olevan pykälän 5 momentissa olevaa määritelmää johtavasta asemasta tulee tulkita esimerkiksi tilanteessa, jossa henkilö omistaa osakeyhtiön kaikki osakkeet sekä työskentelee yhtiössä ja tosiasiassa määrää yhtiön toiminnasta vaikka hän ei muodollisesti olekaan yrityksen toimitusjohtaja eikä hallituksen jäsen. Tämän vuoksi johtavaa asemaa koskevaa määritelmää täsmennettäisiin siten, että määritelmässä nykyisin olevan osakeyhtiön toimitusjohtajuuden ja hallituksen jäsenyyden sekä muun vastaavan aseman lisäksi johtavalla asemalla tarkoitettaisiin myös edellä tarkoitettua vastaavaa tosiasiallista määräämisvaltaa yrityksessä. Tämä tulkintaa selkeyttävä ehdotus saattaisi joissakin hyvin harvoissa tapauksissa käytännössä johtaa siihen, että aiemmasta tulkinnasta poiketen henkilö tulisi YEL-vakuuttamisvelvolliseksi.

Pykälän 5 momentissa nykyisin oleva määritelmä yrittäjän perheenjäsenestä jäisi sanamuodoltaan tarkistettuna pykälän 5 momentiksi. Määritelmän asiasisältöön ei tehtäisi muutoksia.

Pykälän 5 momentissa nykyisin olevasta välillistä omistusta koskevasta säännöksestä muodostettaisiin pykälän 6 momentti ja samalla pykälän nykyinen 6 momentti siirrettäisiin sanamuotoa hieman tarkistaen pykälän uudeksi 7 momentiksi. Myöskään näillä muutoksilla ei muutettaisi pykälän nykyistä asiasisältöä.

Ehdotetut yrittäjämääritelmän laajennukset merkitsisivät YEL:n soveltamisalan laajen-

tamista. Samalla ne merkitsisi TyEL:n ja MEL:n soveltamisalan supistamista YEL:n soveltamisalan laajentamista vastaavasti. Tämän vuoksi ehdotetun lain voimaantuloon ehdotetaan siirtymäsäännöksiä. Ne koskisivat sellaisia henkilöitä, jotka ovat nykyisin voimassa olevien säännösten perusteella TyEL:n tai MEL:n mukaisen vakuuttamisvelvollisuuden piirissä, mutta jotka nyt ehdotettujen säännösten perusteella kuuluisivat jatkossa YEL:n soveltamisalaan. Siirtymäsäännöksillä kysymyksessä oleville henkilöille pyrittäisiin turvaamaan riittävä aika siirtyä TyEL- tai MEL-järjestelmästä YEL-järjestelmään ja ottaa itselleen YEL-vakuutus.

1.2 Maatalousyrittäjän eläkelaki

3 §. Maatalousyrittäjä. Pykälässä määritellään MYEL:n mukainen maatalousyrittäjä. Pykälän 5 kohdassa viitataan tämän lain 5 §:n 2 momenttiin. Jäljempänä 5 §:ään ehdotettujen muutoksien vuoksi pykälän nykyinen 2 momentti siirtyisi muuttumattomana ehdotetun 5 §:n 4 momentiksi. Tämän vuoksi pykälän 5 kohdan viittaus 5 §:n 2 momenttiin ehdotetaan tarkistettavaksi viittaukseksi 5 §:n 4 momenttiin.

4 §. Maatalousyrittäjän perheenjäsen. Pykälässä säädetään, mitä maatalousyrittäjän perheenjäsenellä tarkoitetaan. Pykälän 1 kohdassa viitataan tämän lain 5 §:n 2 momenttiin, joka ehdotetaan tarkistettavaksi jäljempänä muutettavaksi ehdotetun 5 §:n vuoksi viittaukseksi 5 §:n 4 momenttiin.

5 §. Maatalousyrittäjä osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä. Pykälässä säädetään siitä, milloin tämän lain 3 §:n mukaista toimintaa osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä harjoittavaa henkilöä pidetään maatalousyrittäjänä. Pykälän maatalousyrittäjämääritelmää ehdotetaan laajennettavaksi vastaavasti kuin edellä on ehdotettu laajennettavaksi YEL:n mukaista yrittäjämääritelmää. Siten maatalousyrittäjänä voitaisiin jatkossa pitää myös sellaista johtavassa asemassa työskentelevää osakeyhtiön osakasta, joka yksin omistaa yli 30 prosenttia yhtiön osakkeista tai hänellä yksin on yli 30 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Maatalousyrittäjänä pidettäisiin myös muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevää henkilöä,

jos hänellä yksin on edellä tarkoitettua vastaava määräämisvalta yhteisössä.

Maatalousyrittäjämääritelmän laajennusehdotuksen lisäksi pykälän rakennetta ja sanamuotoja ehdotetaan tarkistettavaksi ja täsmennettäväksi siten, että pykälä olisi soveltuvin osin mahdollisimman yhdenmukainen edellä ehdotetun YEL:n 3 §:n 3—6 momentin säännösten kanssa. Voimassa olevan YEL:n 3 §:n 6 momenttia, joka on edellä ehdotettu siirrettäväksi YEL:n 3 §:n uudeksi 7 momentiksi, vastaavaa säännöstä ei ole voimassa olevassa MYEL:ssä eikä tällaisen säännöksen ottamista MYEL:iin pidetä edelleenkin tarpeellisena.

1.3 Työntekijän eläkelaki

2 §. Keskeiset määritelmät. Pykälän 1 momentin 2 kohdassa määritellään, mitä TyEL:ssä tarkoitetaan työsuhteella. Lainkohdassa on ollut tarkoitus viitata työsopimuslain (55/2001)1 luvun 1 §:n mukaiseen työsopimukseen. Kirjoitusvirheen vuoksi lainkohdassa kuitenkin viitataan työsopimuslain (55/2001) 1 §:n mukaiseen työsopimukseen. Edellä tarkoitettu kirjoitusvirhe ehdotetaan korjattavaksi.

7 §. Johtavassa asemassa oleva henkilö. Pykälässä säädetään siitä, milloin osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö rinnastetaan tämän lain 4 §:ssä tarkoitettuun työntekijään, vaikka hän ei ole työsuhteessa osakeyhtiöön tai muuhun yhteisöön. Samalla pykälä toimii TyEL:n ja YEL:n tai MYEL:n välistä soveltamisalaa säätelevänä pykälänä liittyen erityisesti YEL:n 3 §:ään ja MYEL:n 5 §:ään. Voimassa olevan 7 §:n tarkoituksena on ollut, että ne osakeyhtiössä johtavassa asemassa työskentelevät yhtiön osakkaat tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevät henkilöt, joiden omistusosuus tai määräämisvalta osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä jää alle YEL:n 3 §:ssä tai MYEL:n 5 §:ssä säädettyjen omistusosuuden tai määräämisvallan rajojen, kuuluvat työntekijään rinnastettavina henkilöinä TyEL:n soveltamisalaan. Tästä syystä ja koska edellä on ehdotettu muutoksia YEL:n 3 §:ssä ja MYEL:n 5 §:ssä tarkoitettujen yrittäjien omistusosuusrajaan ja määräämisvalttaan ja mainittuihin

pykäliin on ehdotettu muitakin, lähinnä teknisluonteisia muutoksia, pykälää ehdotetaan muutettavaksi asiasisällöltään ja myös teknisluonteisesti vastaamaan YEL:n 3 §:ään ja MYEL:n 5 §:ään ehdotettuja muutoksia siten, etteivät tämän pykälän ja YEL:n 3 §:n tai MYEL:n 5 §:n soveltamisalat olisi jatkossa keskenään ristiriidassa ja että mainittujen lainkohtien välinen soveltamisalaraja olisi mahdollisimman selkeä. Näin ollen pykälän soveltamisalaa rajoitettaisiin siten, ettei enää jatkossa sellaista osakeyhtiön osakasta, joka työskentelee osakeyhtiössä johtavassa asemassa ja omistaa yksinään yli 30 prosenttia yhtiön osakkeista tai hänellä on vastaava määräämisvalta yhtiössä, pidettäisi työntekijään rinnastettavana henkilönä. Tätä vastaavalla omistus- tai määräämisvallalla suljettaisiin myös muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö TyEL:n soveltamisalan ulkopuolelle.

Ehdotettuun soveltamisalan supistamiseen liittyen lain voimaantuloon ehdotetaan siirtymäsäännöksiä, jotta henkilöllä olisi riittävästi aikaa reagoida ehdotettuihin muutoksiin ja tarvittaessa ottaa YEL- tai MYEL-vakuutus.

175 §. Eläkelaitoksen vastuu työkyvyttömyyseläkkeestä. Pykälässä säädetään työkyvyttömyyseläkkeitä koskevasta kustannustenjaosta eläkelaitosten kesken. Pykälää on viimeksi muutettu vuoden 2010 alusta voimaan tulleella lailla 627/2009, joka perustui hallituksen esitykseen laeksi työntekijän eläkelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 68/2009 vp). Mainituksessa oli tämän pykälän osalta tarkoitus ehdottaa muutettavaksi ainoastaan tuolloin voimassa olleen pykälän 1 momentti ja säilyttää pykälän 2—4 momentti ennallaan. Lakiehdotuksen johtolauseessa olleen kirjoitusvirheen vuoksi pykälän 2—4 momentti jäivät kuitenkin vahingossa laista pois, kun laki 627/2009 vahvistettiin. Tämän vuoksi ehdotetaan, että pykälästä vahingossa poisjääneet momentit 2—4 otettaisiin samantapaisina takaisin pykälään.

1.4 Merimieseläkelaki

6 §. Johtavassa asemassa oleva henkilö. Pykälässä säädetään siitä, milloin osakeyhtiö-

tiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö rinnastetaan tämän lain 4 §:ssä tarkoitettuun merenkulkiin, vaikka hän ei ole työsuhteessa osakeyhtiöön tai muuhun yhteisöön. Pykälä toimii samalla tämän lain ja YEL:n tai MYEL:n välistä soveltamisalaa säätelevänä pykälänä liittyen erityisesti YEL:n 3 §:ään ja MYEL:n 5 §:ään. Pykälä vastaa asiasisällöltään TyEL:n 7 §:ää. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi samanlaiset muutokset kuin edellä on ehdotettu tehtäväksi TyEL:n 7 §:ään.

TyEL:iin ehdotettuja voimaantulosäännöksiä vastaavat voimaantulosäännökset ehdotetaan otettavaksi myös tähän lakiin. Tämän lain voimaantulosäännöksissä ei olisi kuitenkaan tarpeen viitata MYEL:iin, koska MEL:n piirissä ei ole yhtään kalastusalusta eikä siten käytännössä olisi mahdollista, että MEL:n perusteella vakuutettu henkilö voisi saman työskentelyn perusteella tulla ehdotettujen muutosten vuoksi MYEL-vakuuttamisvelvolliseksi.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

Lakien voimaantuloon ehdotetaan myös siirtymäsäännöksiä, koska ehdotetut yrittäjämääritelmän laajennukset merkisivät samalla myös YEL:n ja MYEL:n soveltamisalan laajentumista. Tätä vastaavasti TyEL:iin ja MEL:iin ehdotetut muutokset työntekijään rinnastettavan henkilön määritelmään rajaisivat osan nykyisen määritelmän alaan kuuluvista henkilöistä ehdotetun määritelmän ulkopuolelle ja supistaisivat näin TyEL:n ja MEL:n soveltamisalaa.

Ehdotetut muutokset merkisivät myös sitä, että osa nykyisin TyEL:n 7 §:n ja MEL:n 6 §:n perusteella vakuutetuista työntekijään rinnastetuista henkilöistä olisi jatkossa velvollinen vakuuttamaan itsensä YEL:n tai MYEL:n perusteella. Siirtymäsäännökset koskisivat erityisesti tällaisia henkilöitä. Siirtymäsäännöksillä kysymyksessä oleville henkilöille pyrittäisiin turvaamaan riittävä aika siirtyä TyEL- tai MEL-järjestelmästä YEL- tai MYEL-järjestelmään ja ottaa itselleen YEL- tai MYEL-vakuutus.

Ehdotettujen siirtymäsäännösten mukaan TyEL:n 7 §:n tai MEL:n 6 §:n mukaan työntekijään rinnastettava henkilö, joka ei ole TyEL- tai MEL-vakuuttamisvelvollisuuden alainen ehdotettujen muutosten voimaan tullessa, olisi velvollinen ottamaan YEL- tai MYEL-vakuutuksen kuuden kuukauden kuluessa muutosten voimaantulosta eli 30 päivään kesäkuuta 2011 mennessä.

Lakien voimaan tullessa voimassa olleiden TyEL:n 7 §:n tai MEL:n 6 §:n mukaan vakuutettu henkilö olisi, jos sama työskentely jatkuu edelleen, velvollinen ottamaan YEL:n tai MYEL:n mukaisen vakuutuksen siten, että vakuutus alkaa 1 päivänä tammikuuta 2014 edellyttäen, että YEL:n tai MYEL:n mukaisen vakuuttamisvelvollisuuden edellytykset täyttyvät. Tämä merkitsisi, että hänen on otettava vakuutus viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2014.

Jos henkilön nykyisin voimassa olevan TyEL:n tai MEL:n mukainen vakuutus kuitenkin päättyisi ennen 31 päivää joulukuuta 2013, hän olisi velvollinen ottamaan YEL:n tai MYEL:n mukaisen vakuutuksen siten, että vakuutus alkaa TyEL:n tai MEL:n mukaisen vakuutuksen päättymistä seuraavan kuukauden alusta edellyttäen, että YEL:n tai MYEL:n mukaiset vakuuttamisen edellytykset täyttyvät tuolloin. Tämä koskisi myös sellaista tilannetta, jossa työnantaja ja työntekijä sopisivat lakien voimaantulon jälkeen TyEL- tai MEL-vakuutuksen päättämisestä, jotta yrityksessä johtavassa asemassa työskentelevän YEL- tai MYEL-vakuutus alkaisi ennen 1 päivää tammikuuta 2014. Myös siinä tapauksessa, että yrityksessä johtavassa asemassa työskentelevän oma omistusosuus tai määräämisvalta taikka hänen ja hänen perheenjäsentensä omistusosuus tai määräämisvalta yrityksessä yhteensä nousee yli 50 prosenttiin ennen vuotta 2014, hän olisi velvollinen ottamaan YEL:n tai MYEL:n mukaisen vakuutuksen siten, että vakuutus alkaa mainitun prosenttimäärän ylittämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Eläketurvan siirtämistä TyEL:sta tai MEL:sta ei voida tehdä eläkelaitosten aloitteesta, koska eläkelaitoksilla ei ole rekisteröityä tietoa TyEL:n tai MEL:n mukaan vakuutettujen työntekijöiden mahdollisista omistusosuuksista yrityksissä. Siten vakuutuksen

siirtämisestä huolehtiminen on yrittäjien vastuulla. Ehdotetuista siirtymäsäännöksistä huolimatta eläkelaitosten olisi tärkeää tiedottaa muutoksista eläketurvaa koskevissa tiedotteissaan ja muissa asiakaskunnalleen suunnatuissa julkaisuissaan, jotta YEL- tai MYEL-vakuutuksen ottaminen tapahtuisi voimaantulosäännöksessä edellytetyn siirtymäajan puitteissa. Tehokkaasta tiedottamista huolimatta on todennäköistä, että osa nykyisistä TyEL- tai MEL-vakuutetuista, joiden pitäisi ehdotettujen muutosten johdosta ottaa jatkossa YEL- tai MYEL-vakuutus, eivät tietäisi muutoksesta ja heidän TyEL- tai MEL-

vakuutuksensa jatkuisi siirtymäajan jälkeenkin. Näissä tilanteissa vakuutusjärjestelyn takautuva korjaaminen YEL:n tai MYEL:n mukaiseksi ei olisi tarkoituksenmukaista, vaan heidän katsottaisiin olevan 31 päivän joulukuuta 2013 jälkeenkin TyEL- tai MEL-eläketurvan piirissä ja vakuutusjärjestely korjattaisiin ajassa eteenpäin, ellei yrittäjä itse nimenomaisesti pyytäisi vakuutusjärjestelyn takautuvaa korjaamista.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**yrittäjän eläkelain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yrittäjän eläkelain (1272/2006) 3 §:n 3—6 momentti ja
lisätään 3 §:ään uusi 7 momentti seuraavasti:

3 §

Yrittäjä

Yrittäjänä pidetään myös osakeyhtiössä johtavassa asemassa työskentelevää osakasta tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevää henkilöä, jos:

1) osakeyhtiön osakas omistaa yksin yli 30 prosenttia yhtiön osakepääomasta tai hänellä on yksin yli 30 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä;

2) osakeyhtiön osakas omistaa yhdessä perheenjäsentensä kanssa yli 50 prosenttia yhtiön osakepääomasta tai heillä on yhdessä yli 50 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä; tai

3) muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevällä henkilöllä on 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua vastaava määräämisvalta yhteisössä.

Johtavalla asemalla tarkoitetaan toimitusjohtajuutta, hallituksen jäsenyyttä tai muuta vastaavaa asemaa tai vastaavaa tosiasiallista määräämisvaltaa osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä.

Perheenjäsenellä tarkoitetaan osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevän henkilön avio- tai avopuolisoa sekä henkilöä, joka on osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevälle henkilölle sukua suoraan ylene-

vässä tai alenevassa polvessa ja asuu hänen kanssaan samassa taloudessa. Avopuolisolla tarkoitetaan yrityksessä johtavassa asemassa työskentelevän kanssa yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa asuvaa henkilöä.

Omistusosuutta laskettaessa otetaan huomioon myös välillinen, toisten yhteisöjen tai yhtymien kautta tapahtuva omistaminen, jos osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa omistaa sanotusta toisesta yhteisöstä tai yhtymästä yli 50 prosenttia tai heillä on tätä vastaava määräämisvalta.

Yrittäjänä pidetään myös henkilöä, joka tosiasiallisesti harjoittaa yritystoimintaa, vaikka toimintaa muodollisesti harjoitettaisiin toisen henkilön nimissä taikka sellaisessa yhteisössä tai yhtymässä, jossa määräämisvalta on muodollisesti toisen henkilön nimissä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

Jos 3 §:n 3 momentin perusteella tulee vakuutettavaksi henkilön ennen lain voimaantuloa alkanut työskentely, joka ei kuulunut tämän lain voimaan tullessa työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainittujen työeläkelakien soveltamisalaan, hän on velvollinen ottamaan tämän lain mukaisen vakuutuksen kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantu-

losta. Tällöin vakuutus alkaa 1 päivänä tammikuuta 2011.

Jos 3 §:n 3 momentissa tarkoitettu johtavassa asemassa työskentelevä osakeyhtiön osakas tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö on tämän lain voimaan tullessa vakuutettu saman työskentelyn perusteella työntekijän eläkelaisissa tai merimieseläkelaisissa (1290/2006) tarkoitettuna työntekijään rinnastettuna henkilönä ja tämä työskentely jatkuu edelleen, hän on velvollinen ottamaan tämän lain mukaisen vakuutuksen siten, että vakuutus alkaa 1 päivänä tammikuuta 2014 edellyttäen, että tämän lain mukaiset vakuuttamisvelvollisuuden edellytykset täyttyvät.

Jos 3 momentissa tarkoitettun, osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevän henkilön työntekijän eläkelain tai merimieseläkelain mukainen vakuutus päättyy ennen 31 päivää joulukuuta 2013 ja hänen työskentelynsä perusteella tämän lain mukaiset vakuuttamisvelvollisuuden

edellytykset täyttyvät, hän on velvollinen ottamaan tämän lain mukaisen vakuutuksen siten, että vakuutus alkaa työntekijän eläkelain tai merimieseläkelain mukaisen vakuutuksen päättymisestä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Jos 3 momentissa tarkoitettun, osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevän henkilön oma omistusosuus tai määräämisvalta yksistään taikka hänen ja hänen perheenjäsentensä omistusosuus tai määräämisvalta yhteensä nousee tämän lain voimaantulon jälkeen, mutta ennen 1 päivää tammikuuta 2014, yli 50 prosenttiin osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä ja hänen työskentelynsä perusteella tämän lain mukaiset vakuuttamisvelvollisuuden edellytykset muutenkin täyttyvät, hän on velvollinen ottamaan tämän lain mukaisen vakuutuksen siten, että vakuutus alkaa edellä tarkoitettun prosenttimäärän ylittämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

2.

Laki**maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 3 §:n 5 kohta, 4 §:n 1 kohta ja 5 § seuraavasti:

3 §

Maatalousyrittäjä

Maatalousyrittäjällä tarkoitetaan:

5) henkilöä, joka tekee 1, 2 tai 3 kohdassa mainittua työtä ja jatkuvasti elää 1, 2 tai 3 kohdassa tai 5 §:n 4 momentissa tarkoitetun maatalousyrittäjän kanssa yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa (*avopuoliso*);

4 §

Maatalousyrittäjän perheenjäsen

Maatalousyrittäjän perheenjäsenellä tarkoitetaan henkilöä, joka:

1) elää vakituisesti 3 §:n 1, 2 tai 3 kohdassa tai 5 §:n 4 momentissa tarkoitetun maatalousyrittäjän taloudessa ja on tälle tai tämän aviopuolisolle sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa taikka on tässä tarkoitetun henkilön aviopuoliso;

5 §

Maatalousyrittäjä osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä

Maatalousyrittäjänä pidetään maatilataloutta, kalastusta tai poronhoitoa harjoittavassa

osakeyhtiössä johtavassa asemassa työskentelevää osakasta tai mainittua toimintaa harjoittavassa muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevää henkilöä, joka tekee 3 §:n 1, 2 tai 3 kohdassa mainittua työtä, jos:

1) osakeyhtiön osakas omistaa yksin yli 30 prosenttia yhtiön osakepääomasta tai hänellä on yksin yli 30 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä;

2) osakeyhtiön osakas omistaa yhdessä avio- tai avopuolisonsa tai samassa taloudessa asuvan, osakkaalle sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa olevan henkilön kanssa yli 50 prosenttia yhtiön osakepääomasta tai heillä on yhdessä yli 50 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä; tai

3) muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevällä henkilöllä on 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua vastaava määräämisvalta yhteisössä.

Johtavalla asemalla tarkoitetaan toimitusjohtajuutta, hallituksen jäsenyyttä tai muuta vastaavaa asemaa tai vastaavaa tosiasiallista määräämisvaltaa osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä.

Omistusosuutta laskettaessa otetaan huomioon myös välillinen, toisten yhteisöjen tai yhtymien kautta tapahtuva omistaminen, jos osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö yksin tai yhdessä avio- tai avopuolisonsa tai samassa taloudessa asuvan, hänelle sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa olevan henkilön kanssa omistaa sanotusta toisesta

yhteisöstä tai yhtymästä yli 50 prosenttia tai heillä on tätä vastaava määräämisvalta.

Maatalousyrittäjänä pidetään myös maataloutta, kalastusta tai poronhoitoa harjoittavan avoimen yhtiön yhtiömiestä tai muun yhteisön tai yhtymän sellaista osakasta tai yhtiömiestä, joka on henkilökohtaisessa vastuussa yhteisön tai yhtymän velvoitteista ja sitoumuksista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

Jos 5 §:n 1 momentin perusteella tulee vakuutettavaksi henkilön ennen lain voimaantuloa alkanut työskentely, joka ei kuulunut tämän lain voimaan tullessa työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainittujen työeläkelakien soveltamisalaan, hän on velvollinen ottamaan tämän lain mukaisen vakuutuksen kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Tällöin vakuutus alkaa 1 päivänä tammikuuta 2011.

Jos 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu johtavassa asemassa työskentelevä osakeyhtiön osakas tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö on tämän lain voimaan tullessa vakuutettu saman työskentelyn perusteella työntekijän eläkelaisena tarkoitettuna työntekijään rinnastettuna henkilönä ja tämä työskentely jatkuu edelleen, hän on velvollinen ottamaan tämän lain mukaisen vakuutuksen siten, että vakuutus alkaa 1 päi-

vänä tammikuuta 2014 edellyttäen, että tämän lain mukaiset vakuuttamisvelvollisuu- den edellytykset täyttyvät.

Jos 3 momentissa tarkoitettun, osakeyhtiös- sä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevän henkilön työntekijän eläke- lain mukainen vakuutus päättyy ennen 31 päivää joulukuuta 2013 ja hänen työskentelynsä perusteella tämän lain mukaiset vakuuttamisvelvollisuuden edellytykset täytty- vät, hän on velvollinen ottamaan tämän lain mukaisen vakuutuksen siten, että vakuutus alkaa työntekijän eläkelain mukaisen vakuu- tuksen päättymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Jos 3 momentissa tarkoitettun, osakeyhtiös- sä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevän henkilön oma omistusosuus tai määräämisvalta yksistään taikka hänen ja hänen tämän lain 5 §:n 1 momentin 2 koh- dassa tarkoitettujen perheenjäsentensä omis- tusosuus tai määräämisvalta yhteensä nousee tämän lain voimaantulon jälkeen, mutta en- nen 1 päivää tammikuuta 2014, yli 50 pro- senttiin osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä ja hänen työskentelynsä perusteella tämän lain mukaiset vakuuttamisvelvollisuuden edellytykset muutenkin täyttyvät, hän on vel- vollinen ottamaan tämän lain mukaisen va- kuutuksen siten, että vakuutus alkaa edellä tarkoitettun prosenttimäärän ylittämistä seu- raavan kalenterikuukauden alusta.

3.

Laki**työntekijän eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työntekijän eläkelain (395/2006) 2 §:n 1 momentin 2 kohta ja 7 § sekä
lisätään 175 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 627/2009, uusi 2—4 momentti seuraavasti:

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) *työsuhteella* työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 1 §:n mukaiseen työsopimukseen perustuvaa työsuhdetta;

7 §

Johtavassa asemassa oleva henkilö

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuun työntekijään rinnastetaan osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö, vaikka hän ei ole työsuhteessa osakeyhtiön tai muuhun yhteisöön, jos:

1) osakeyhtiössä johtavassa asemassa työskentelevä osakas omistaa yksin yhtiön osakkeista enintään 30 prosenttia tai hän ja hänen perheenjäsenensä yhdessä omistavat enintään 50 prosenttia yhtiön osakkeista ja tästä hänen oma omistusosuutensa on enintään 30 prosenttia taikka hänellä on yksin enintään 30 prosenttia tai hänellä ja hänen perheenjäsenillään on yhdessä enintään 50 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä ja tästä hänen oma äänimääränsä on enintään 30 prosenttia; tai

2) muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevällä henkilöllä yksin tai hänellä ja hänen perheenjäsenillään yhdessä on enin-

tään 1 kohdassa tarkoitettua vastaava määrämisvalta yhteisössä.

Johtavalla asemalla ja perheenjäsenellä tarkoitetaan samaa kuin mitä yrittäjän eläkelain 3 §:n 4 ja 5 momentissa sekä maatalousyrittäjän eläkelain 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa ja 5 §:n 2 momentissa säädetään johtavasta asemasta ja perheenjäsenestä. Omistusosuutta ja määrämisvaltaa laskettaessa sovelletaan lisäksi, mitä yrittäjän eläkelain 3 §:n 6 ja 7 momentissa sekä maatalousyrittäjän eläkelain 5 §:n 3 momentissa säädetään osakeyhtiön tai muun yhteisön välillisestä omistamisesta ja määrämisvallasta.

Avoimen yhtiön yhtiömiestä tai muun yhteisön tai yhtymän sellaista osakasta tai yhtiömiestä, joka on henkilökohtaisesti vastuussa yhteisön tai yhtymän velvoitteista ja sitoumuksista ei rinnasteta 4 §:ssä tarkoitettuun työntekijään.

175 §

Eläkelaitoksen vastuu työkyvyttömyyseläkkeestä

Eläkelaitos ei vastaa työkyvyttömyyseläkkeestä siltä osin kuin eläkelaitoksessa vakuutetut tämän lain alaiset työansiot tämän lain 147 §:ssä tarkoitettun tilapäisen työnantajan osalta tai muun työnantajan saman vakuutuksen osalta alittavat 2 094,45 euroa mainittuina kahtena kalenterivuonna.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun eläkkeeseen luetaan myös merimieseläkelain 153 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu, mainitun lain perusteella saatava eläkkeenosa.

Eläkelaitoksen vastuuseen ei kuitenkaan kuulu:

- 1) 30 §:n mukainen kuntoutuskorotus;
- 2) 74 §:ssä tarkoitettu palkattomalta ajalta karttunut eläkkeen osa;
- 3) eläkkeen alkamisen jälkeen tehdystä 98 §:n mukaisesta indeksitarkistuksesta johdettava korotus; eikä
- 4) 81 §:n mukainen työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

Jos osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö oli tämän lain voimaan tullessa vakuutettu työntekijään rinnastettuna henkilönä, hänen vakuuttamiseensa sovelletaan 7 §:ää, sellai-

senä kuin se oli tämän lain voimaan tullessa, niin kauan kuin sama työskentely jatkuu, enintään kuitenkin 31 päivään joulukuuta 2013 saakka. Tämän jälkeen hänen työskentelynsä vakuuttamiseen sovelletaan, mitä tämän lain 7 §:ssä ja yrittäjän eläkelain (1272/2006) 3 §:ssä tai maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 5 §:ssä säädetään.

Jos 2 momentissa tarkoitettuna, osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevän henkilön oma omistusosuus tai määräämisvalta yksistään taikka hänen ja hänen perheenjäsentensä omistusosuus tai määräämisvalta yhteensä nousee tämän lain voimaantulon jälkeen, mutta ennen 1 päivää tammikuuta 2014, yli 50 prosenttiin osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä, hän on velvollinen ottamaan yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaisen vakuutuksen siten kuin näissä laeissa säädetään.

Tämän lain 175 §:n 2 momentissa mainittu rahamäärä vastaa 96 §:ssä tarkoitettua palkkakertoimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004.

4.

Laki**merimieseläkelain 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimieseläkelain (1290/2006) 6 § seuraavasti:

6 §

Johtavassa asemassa oleva henkilö

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuun työntekijään rinnastetaan osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö, vaikka hän ei ole työsuhteessa osakeyhtiöön tai muuhun yhteisöön, jos:

1) osakeyhtiössä johtavassa asemassa työskentelevä osakas omistaa yksin yhtiön osakkeista enintään 30 prosenttia tai hän ja hänen perheenjäsenensä yhdessä omistavat enintään 50 prosenttia yhtiön osakkeista ja tästä hänen oma omistusosuutensa on enintään 30 prosenttia taikka hänellä on yksin enintään 30 prosenttia tai hänellä ja hänen perheenjäsenillään on yhdessä enintään 50 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä ja tästä hänen oma äänimääränsä on enintään 30 prosenttia; tai

2) muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevällä henkilöllä yksin tai hänellä ja hänen perheenjäsenillään yhdessä on enintään 1 kohdassa tarkoitettua vastaava määräamisvalta yhteisössä.

Johtavalla asemalla ja perheenjäsenellä tarkoitetaan samaa kuin mitä yrittäjän eläkelain 3 §:n 4 ja 5 momentissa säädetään johtavasta asemasta ja perheenjäsenestä. Omistusosuutta ja määräamisvaltaa laskettaessa sovelle-

taan lisäksi, mitä yrittäjän eläkelain 3 §:n 6 ja 7 momentissa säädetään osakeyhtiön tai muun yhteisön välillisestä omistamisesta ja määräämisvallasta.

Avoimen yhtiön yhtiömiestä tai muun yhteisön tai yhtymän sellaista osakasta tai yhtiömiestä, joka on henkilökohtaisesti vastuussa yhteisön tai yhtymän velvoitteista ja sitoumuksista ei rinnasteta 4 §:ssä tarkoitettuun työntekijään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2011.

Jos osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö oli tämän lain voimaan tullessa vakuutettu työntekijään rinnastettuna henkilönä, hänen vakuuttamiseensa sovelletaan 6 §:ää, sellaisena kuin se oli tämän lain voimaan tullessa, niin kauan kuin sama työskentely jatkuu, enintään kuitenkin 31 päivään joulukuuta 2013 saakka. Tämän jälkeen hänen työskentelynsä vakuuttamiseen sovelletaan, mitä tämän lain 6 §:ssä ja yrittäjän eläkelain (1272/2006) 3 §:ssä säädetään.

Jos 2 momentissa tarkoitettuna, osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevän henkilön oma omistusosuus tai määräamisvalta yksistään taikka hänen ja hänen perheenjäsentensä omistusosuus tai

määräämisvalta yhteensä nousee tämän lain voimaantulon jälkeen, mutta ennen 1 päivää tammikuuta 2014, yli 50 prosenttiin osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä, hän on velvollinen ottamaan yrittäjän eläkelain mukaisen vakuutuksen siten kuin yrittäjän eläkelaisissa säädetään.

Helsingissä 10 päivänä syyskuuta 2010

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Juha Rehula*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

yrittäjän eläkelain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yrittäjän eläkelain (1272/2006) 3 §:n 3—6 momentti ja
lisätään 3 §:ään uusi 7 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Yrittäjä

Ehdotus

3 §

Yrittäjä

Yrittäjänä pidetään osakeyhtiön osakasta, joka:

1) työskentelee yrityksessä johtavassa asemassa;

2) omistaa yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa yli 50 prosenttia osakepääomasta tai osakkeiden tuottamasta äänimäärästä tai muutoin vastaavasta määräämisvallasta; ja

3) omistaa itse vähintään yhden osakkeen.

Yrittäjänä pidetään myös muussa yhteisössä johtavassa asemassa olevaa henkilöä, jos hänellä katsotaan olevan yhteisössä 3 momentissa tarkoitettua vastaava määräämisvalta.

Yrittäjänä pidetään myös osakeyhtiössä johtavassa asemassa työskentelevää osakasta tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevää henkilöä, jos:

1) osakeyhtiön osakas omistaa yksin yli 30 prosenttia yhtiön osakepääomasta tai hänellä on yksin yli 30 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä;

2) osakeyhtiön osakas omistaa yhdessä perheenjäsentensä kanssa yli 50 prosenttia yhtiön osakepääomasta tai heillä on yhdessä yli 50 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä; tai

3) muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevällä henkilöllä on 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua vastaava määräämisvalta yhteisössä.

Johtavalla asemalla tarkoitetaan toimitusjohtajuutta, hallituksen jäsenyyttä tai muuta vastaavaa asemaa tai vastaavaa tosiasiallista määräämisvaltaa osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä.

Perheenjäsenellä tarkoitetaan osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevän henkilön avio- tai avopuolisoa sekä henkilöä, joka on osakeyhtiössä tai

Omistusosuutta laskettaessa otetaan huomioon myös välillinen, toisten yhteisöjen tai yhtymien kautta tapahtuva omistaminen, jos henkilö yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa omistaa sanotusta toisesta yhteisöstä tai yhtymästä yli puolet tai heillä on vastaava määräamisvalta. Johtavalla asemalla tarkoitetaan osakeyhtiön toimitusjohtajuutta, hallituksen jäsenyyttä sekä muuta vastaavaa asemaa. Perheenjäsenellä tarkoitetaan yrityksessä työskentelevän henkilön aviopuolisoa ja avopuolisoa, jos avopuolisot asuvat yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa, sekä henkilöä, joka on yrityksessä työskentelevälle henkilölle sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa ja asuu henkilön kanssa samassa taloudessa.

Yrittäjänä pidetään myös henkilöä, joka tosiasiallisesti harjoittaa yritystoimintaa, vaikka toimintaa muodollisesti harjoitettaisiin toisen henkilön nimissä taikka sellaisessa yhteisössä tai yhtymässä, jossa määräysvalta on muodollisesti toisen henkilön nimissä.

muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevälle henkilölle sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa ja asuu hänen kanssaan samassa taloudessa. Avopuolisolla tarkoitetaan yrityksessä johtavassa asemassa työskentelevän kanssa yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa asuvaa henkilöä.

Omistusosuutta laskettaessa otetaan huomioon myös välillinen, toisten yhteisöjen tai yhtymien kautta tapahtuva omistaminen, jos osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa omistaa sanotusta toisesta yhteisöstä tai yhtymästä yli 50 prosenttia tai heillä on tätä vastaava määräamisvalta.

Yrittäjänä pidetään myös henkilöä, joka tosiasiallisesti harjoittaa yritystoimintaa, vaikka toimintaa muodollisesti harjoitettaisiin toisen henkilön nimissä taikka sellaisessa yhteisössä tai yhtymässä, jossa määräamisvalta on muodollisesti toisen henkilön nimissä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

Jos 3 §:n 3 momentin perusteella tulee vakuutettavaksi henkilön ennen lain voimaantuloa alkanut työskentely, joka ei kuulunut tämän lain voimaan tullessa työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainittujen työeläkelakien soveltamisalaan, hän on velvollinen ottamaan tämän lain mukaisen vakuutuksen kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Tällöin vakuutus alkaa 1 päivänä tammikuuta 2011.

Jos 3 §:n 3 momentissa tarkoitettu johtavassa asemassa työskentelevä osakeyhtiön osakas tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö on tämän lain voimaan tullessa vakuutettu saman työskentelyn perusteella työntekijän eläkelaisissa

tai merimieseläkelaiissa (1290/2006) tarkoitettuna työntekijään rinnastettuna henkilönä ja tämä työskentely jatkuu edelleen, hän on velvollinen ottamaan tämän lain mukaisen vakuutuksen siten, että vakuutus alkaa 1 päivänä tammikuuta 2014 edellyttäen, että tämän lain mukaiset vakuuttamisvelvollisuuden edellytykset täyttyvät.

Jos 3 momentissa tarkoitettun, osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevän henkilön työntekijän eläkelain tai merimieseläkelain mukainen vakuutus päättyy ennen 31 päivää joulukuuta 2013 ja hänen työskentelynsä perusteella tämän lain mukaiset vakuuttamisvelvollisuuden edellytykset täyttyvät, hän on velvollinen ottamaan tämän lain mukaisen vakuutuksen siten, että vakuutus alkaa työntekijän eläkelain tai merimieseläkelain mukaisen vakuutuksen päättymisestä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Jos 3 momentissa tarkoitettun, osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevän henkilön oma omistusosuus tai määräämisvalta yksistään taikka hänen ja hänen perheenjäsentensä omistusosuus tai määräämisvalta yhteensä nousee tämän lain voimaantulon jälkeen, mutta ennen 1 päivää tammikuuta 2014, yli 50 prosenttiin osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä ja hänen työskentelynsä perusteella tämän lain mukaiset vakuuttamisvelvollisuuden edellytykset muutenkin täyttyvät, hän on velvollinen ottamaan tämän lain mukaisen vakuutuksen siten, että vakuutus alkaa edellä tarkoitettun prosenttimäärän ylittämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

2.

Laki**maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 3 §:n 5 kohta, 4 §:n 1 kohta ja 5 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Maatalousyrittäjä

Maatalousyrittäjällä tarkoitetaan:

5) henkilöä, joka tekee 1, 2 tai 3 kohdassa mainittua työtä ja jatkuvasti elää 1, 2 tai 3 kohdassa tai 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun maatalousyrittäjän kanssa yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa (*avopuoliso*); ja

4 §

Maatalousyrittäjän perheenjäsen

Maatalousyrittäjän perheenjäsenellä tarkoitetaan henkilöä, joka:

1) elää vakinaisesti 3 §:n 1, 2 tai 3 kohdassa tai 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun maatalousyrittäjän taloudessa ja on tälle tai tämän aviopuolisolle sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa taikka on tässä tarkoitetun henkilön aviopuoliso;

Ehdotus

3 §

Maatalousyrittäjä

Maatalousyrittäjällä tarkoitetaan:

5) henkilöä, joka tekee 1, 2 tai 3 kohdassa mainittua työtä ja jatkuvasti elää 1, 2 tai 3 kohdassa tai 5 §:n 4 momentissa tarkoitetun maatalousyrittäjän kanssa yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa (*avopuoliso*);

4 §

Maatalousyrittäjän perheenjäsen

Maatalousyrittäjän perheenjäsenellä tarkoitetaan henkilöä, joka:

1) elää vakituisesti 3 §:n 1, 2 tai 3 kohdassa tai 5 §:n 4 momentissa tarkoitetun maatalousyrittäjän taloudessa ja on tälle tai tämän aviopuolisolle sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa taikka on tässä tarkoitetun henkilön aviopuoliso;

5 §

Maatalousyrittäjä osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä

Maatalousyrittäjänä pidetään myös maataloutta, kalastusta tai poronhoitoa harjoittavan osakeyhtiön sellaista osakasta, joka:

1) olematta työsuhteessa tekee yrityksessä tässä laissa tarkoitettua työtä ja on osakeyhtiön toimitusjohtaja tai hallituksen jäsen;

2) omistaa yksin tai yhdessä avio- tai avopuolisonsa tai samassa taloudessa asuvan osakkaalle sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa olevan henkilön kanssa yli 50 prosenttia osakepääomasta tai osakkeiden tuottamasta äänimäärästä tai jolla muuten on vastaava määräämisvalta yhtiössä; ja

3) omistaa itse vähintään yhden osakkeen.

Maatalousyrittäjänä pidetään myös maataloutta, kalastusta tai poronhoitoa harjoittavan avoimen yhtiön yhtiömiestä tai muun yhteisön tai yhtymän sellaista osakasta tai yh-

5 §

Maatalousyrittäjä osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä

Maatalousyrittäjänä pidetään maatilataloutta, kalastusta tai poronhoitoa harjoittavassa osakeyhtiössä johtavassa asemassa työskentelevää osakasta tai mainittua toimintaa harjoittavassa muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevää henkilöä, joka tekee 3 §:n 1, 2 tai 3 kohdassa mainittua työtä, jos:

1) osakeyhtiön osakas omistaa yksin yli 30 prosenttia yhtiön osakepääomasta tai hänellä on yksin yli 30 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä;

2) osakeyhtiön osakas omistaa yhdessä avio- tai avopuolisonsa tai samassa taloudessa asuvan, osakkaalle sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa olevan henkilön kanssa yli 50 prosenttia yhtiön osakepääomasta tai heillä on yhdessä yli 50 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä; tai

3) muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevällä henkilöllä on 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua vastaava määräämisvalta yhteisössä.

Johtavalla asemalla tarkoitetaan toimitusjohtajuutta, hallituksen jäsenyyttä tai muuta vastaavaa asemaa tai vastaavaa tosiasiallista määräämisvaltaa osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä.

Omistusosuutta laskettaessa otetaan huomioon myös välillinen, toisten yhteisöjen tai yhtymien kautta tapahtuva omistaminen, jos osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö yksin tai yhdessä avio- tai avopuolisonsa tai samassa taloudessa asuvan, hänelle sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa olevan henkilön kanssa omistaa sanotusta toisesta yhteisöstä tai yhtymästä yli 50 prosenttia tai heillä on tätä vastaava määräämisvalta.

Maatalousyrittäjänä pidetään myös maataloutta, kalastusta tai poronhoitoa harjoittavan avoimen yhtiön yhtiömiestä tai muun yhteisön tai yhtymän sellaista osakasta tai yh-

tiömiestä, joka on henkilökohtaisesti vastuussa yhteisön tai yhtymän velvoitteista ja sitoumuksista.

tiömiestä, joka on henkilökohtaisessa vastuussa yhteisön tai yhtymän velvoitteista ja sitoumuksista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

Jos 5 §:n 1 momentin perusteella tulee vakuutettavaksi henkilön ennen lain voimaantuloa alkanut työskentely, joka ei kuulunut tämän lain voimaan tullessa työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainittujen työeläkelakien soveltamisalaan, hän on velvollinen ottamaan tämän lain mukaisen vakuutuksen kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Tällöin vakuutus alkaa 1 päivänä tammikuuta 2011.

Jos 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu johtavassa asemassa työskentelevä osakeyhtiön osakas tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö on tämän lain voimaan tullessa vakuutettu saman työskentelyn perusteella työntekijän eläkelaisa tarkoitettuna työntekijään rinnastettuna henkilönä ja tämä työskentely jatkuu edelleen, hän on velvollinen ottamaan tämän lain mukaisen vakuutuksen siten, että vakuutus alkaa 1 päivänä tammikuuta 2014 edellyttäen, että tämän lain mukaiset vakuuttamisvelvollisuuden edellytykset täyttyvät.

Jos 3 momentissa tarkoitettun, osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevän henkilön työntekijän eläkelain mukainen vakuutus päättyy ennen 31 päivää joulukuuta 2013 ja hänen työskentelynsä perusteella tämän lain mukaiset vakuuttamisvelvollisuuden edellytykset täyttyvät, hän on velvollinen ottamaan tämän lain mukaisen vakuutuksen siten, että vakuutus alkaa työntekijän eläkelain mukaisen vakuutuksen päättymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Jos 3 momentissa tarkoitettun, osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevän henkilön oma omistusosuus tai määräämisvalta yksistään taikka hänen ja hänen tämän lain 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen perheenjäsentensä omistusosuus tai määräämisvalta yhteensä nousee tämän lain voimaantulon jälkeen,

mutta ennen 1 päivää tammikuuta 2014, yli 50 prosenttiin osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä ja hänen työskentelynsä perusteella tämän lain mukaiset vakuuttamisvelvollisuuden edellytykset muutenkin täyttyvät, hän on velvollinen ottamaan tämän lain mukaisen vakuutuksen siten, että vakuutus alkaa edellä tarkoitetun prosentimäärän ylittämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

3.

Laki**työntekijän eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työntekijän eläkelain (395/2006) 2 §:n 1 momentin 2 kohta ja 7 § sekä
lisätään 175 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 627/2009, uusi 2—4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Keskeiset määritelmät

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) *työsuhteella* työsopimuslain (55/2001) 1 §:n mukaiseen työsopimukseen perustuvaa työsuhdetta;

2) *työsuhteella* työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 1 §:n mukaiseen työsopimukseen perustuvaa työsuhdetta;

7 §

7 §

Johtavassa asemassa oleva henkilö

Johtavassa asemassa oleva henkilö

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuun työntekijään rinnastetaan johtavassa asemassa oleva osakeyhtiön toimihenkilö tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa oleva henkilö, vaikka hän ei ole työsuhteessa osakeyhtiöön tai muuhun yhteisöön, paitsi jos:

1) johtavassa asemassa oleva osakeyhtiön toimihenkilö omistaa joko yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa enemmän kuin puolet yhtiön osakepääomasta;

2) 1 kohdassa tarkoitettujen henkilöiden omistamien osakkeiden äänimäärä on enemmän kuin puolet kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä; tai

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuun työntekijään rinnastetaan *osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä* johtavassa asemassa työskentelevä henkilö, vaikka hän ei ole työsuhteessa osakeyhtiöön tai muuhun yhteisöön, jos:

1) *osakeyhtiössä johtavassa asemassa työskentelevä osakas omistaa yksin yhtiön osakkeista enintään 30 prosenttia tai hän ja hänen perheenjäsenensä yhdessä omistavat enintään 50 prosenttia yhtiön osakkeista ja tästä hänen oma omistusosuutensa on enintään 30 prosenttia taikka hänellä on yksin enintään 30 prosenttia tai hänellä ja hänen perheenjäsenillään on yhdessä enintään*

3) muussa yhteisössä johtavassa asemassa olevalla henkilöllä on katsottava olevan yhteisössä 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua vastaava määräämisvalta.

50 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä ja tästä hänen oma äänimääränsä on enintään 30 prosenttia; tai

2) muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevällä henkilöllä yksin tai hänellä ja hänen perheenjäsenillään yhdessä on enintään 1 kohdassa tarkoitettua vastaava määräämisvalta yhteisössä.

Johtavalla asemalla ja perheenjäsenellä tarkoitetaan samaa kuin mitä yrittäjän eläkelain 3 §:n 4 ja 5 momentissa sekä maatalousyrittäjän eläkelain 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa ja 5 §:n 2 momentissa säädetään johtavasta asemasta ja perheenjäsenestä. Omistusosuutta ja määräämisvaltaa laskettaessa sovelletaan lisäksi, mitä yrittäjän eläkelain 3 §:n 6 ja 7 momentissa sekä maatalousyrittäjän eläkelain 5 §:n 3 momentissa säädetään osakeyhtiön tai muun yhteisön välillisestä omistamisesta ja määräämisvallasta.

Avoimen yhtiön yhtiömiestä tai muun yhteisön tai yhtymän sellaista osakasta tai yhtiömiestä, joka on henkilökohtaisesti vastuussa yhteisön tai yhtymän velvoitteista ja sitoumuksista ei rinnasteta 4 §:ssä tarkoitettuun työntekijään.

Avoimen yhtiön yhtiömiestä tai muun yhteisön tai yhtymän sellaista osakasta tai yhtiömiestä, joka on henkilökohtaisesti vastuussa yhteisön tai yhtymän velvoitteista ja sitoumuksista ei rinnasteta 4 §:ssä tarkoitettuun työntekijään.

175 §

Eläkelaitoksen vastuu työkyvyttömyyseläkkeestä

Eläkelaitos ei vastaa työkyvyttömyyseläkkeestä siltä osin kuin eläkelaitoksessa vakuutetut tämän lain alaiset työansiot tämän lain 147 §:ssä tarkoitettun tilapäisen työnantajan osalta tai muun työnantajan saman vakuutuksen osalta alittavat 2 094,45 euroa mainittuina kahtena kalenterivuonna.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun eläkkeeseen luetaan myös merimieseläkelain 153 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu, mainitun lain perusteella saatava eläkkeenosa.

Eläkelaitoksen vastuuseen ei kuitenkaan kuulu:

- 1) 30 §:n mukainen kuntoutuskorotus;
- 2) 74 §:ssä tarkoitettulta palkattomalta ajalta karttunut eläkkeen osa;

3) eläkkeen alkamisen jälkeen tehdystä 98 §:n mukaisesta indeksitarkistuksesta johdettava korotus; eikä

4) 81 §:n mukainen työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

Jos osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö oli tämän lain voimaan tullessa vakuutettu työntekijään rinnastettuna henkilönä, hänen vakuuttamiseensa sovelletaan 7 §:ää, sellaisena kuin se oli tämän lain voimaan tullessa, niin kauan kuin sama työskentely jatkuu, enintään kuitenkin 31 päivään joulukuuta 2013 saakka. Tämän jälkeen hänen työskentelynsä vakuuttamiseen sovelletaan, mitä tämän lain 7 §:ssä ja yrittäjän eläkelain (1272/2006) 3 §:ssä tai maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 5 §:ssä säädetään.

Jos 2 momentissa tarkoitetun, osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevän henkilön oma omistusosuus tai määräämisvalta yksistään taikka hänen ja hänen perheenjäsentensä omistusosuus tai määräämisvalta yhteensä nousee tämän lain voimaantulon jälkeen, mutta ennen 1 päivää tammikuuta 2014, yli 50 prosenttiin osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä, hän on velvollinen ottamaan yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaisen vakuutuksen siten kuin näissä laeissa säädetään.

Tämän lain 175 §:n 2 momentissa mainittu rahamäärä vastaa 96 §:ssä tarkoitetun palkkakertoimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004.

4.

Laki**merimieseläkelain 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimieseläkelain (1290/2006) 6 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

6 §

Johtavassa asemassa oleva henkilö

Johtavassa asemassa oleva henkilö

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuun työntekijään rinnastetaan johtavassa asemassa oleva osakeyhtiön toimihenkilö tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa oleva henkilö, vaikka hän ei ole työsuhteessa osakeyhtiöön tai muuhun yhteisöön, paitsi jos:

1) johtavassa asemassa oleva osakeyhtiön toimihenkilö omistaa joko yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa enemmän kuin puolet yhtiön osakepääomasta;

2) 1 kohdassa tarkoitettujen henkilöiden omistamien osakkeiden äänimäärä on enemmän kuin puolet kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä; tai

3) muussa yhteisössä johtavassa asemassa olevalla henkilöllä on katsottava olevan yhteisössä 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua vastaava määräämisvalta.

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuun työntekijään rinnastetaan osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö, vaikka hän ei ole työsuhteessa osakeyhtiöön tai muuhun yhteisöön, jos:

1) osakeyhtiössä johtavassa asemassa työskentelevä osakas omistaa yksin yhtiön osakkeista enintään 30 prosenttia tai hän ja hänen perheenjäsenensä yhdessä omistavat enintään 50 prosenttia yhtiön osakkeista ja tästä hänen oma omistusosuutensa on enintään 30 prosenttia taikka hänellä on yksin enintään 30 prosenttia tai hänellä ja hänen perheenjäsenillään on yhdessä enintään 50 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä ja tästä hänen oma äänimääränsä on enintään 30 prosenttia; tai

2) muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevällä henkilöllä yksin tai hänellä ja hänen perheenjäsenillään yhdessä on enintään 1 kohdassa tarkoitettua vastaava määräämisvalta yhteisössä.

Johtavalla asemalla ja perheenjäsenellä tarkoitetaan samaa kuin mitä yrittäjän eläkelain 3 §:n 4 ja 5 momentissa säädetään johtavasta asemasta ja perheenjäsenestä. Omistusosuutta ja määräämisvaltaa laskettaessa sovelletaan lisäksi, mitä yrittäjän eläkelain 3 §:n 6 ja 7 momentissa säädetään osakeyhtiön tai muun yhteisön välillisestä omistamisesta ja määräämisvallasta.

Avoimen yhtiön yhtiömiestä tai muun yhteisön tai yhtymän sellaista osakasta tai yhtiömiestä, joka on henkilökohtaisesti vastuussa yhteisön tai yhtymän velvoitteista ja sitoumuksista, ei rinnasteta 4 §:ssä tarkoitettuun työntekijään.

Avoimen yhtiön yhtiömiestä tai muun yhteisön tai yhtymän sellaista osakasta tai yhtiömiestä, joka on henkilökohtaisesti vastuussa yhteisön tai yhtymän velvoitteista ja sitoumuksista ei rinnasteta 4 §:ssä tarkoitettuun työntekijään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

Jos osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö oli tämän lain voimaan tullessa vakuutettu työntekijään rinnastettuna henkilönä, hänen vakuuttamiseensa sovelletaan 6 §:ää, sellaisena kuin se oli tämän lain voimaan tullessa, niin kauan kuin sama työskentely jatkuu, enintään kuitenkin 31 päivään joulukuuta 2013 saakka. Tämän jälkeen hänen työskentelynsä vakuuttamiseen sovelletaan, mitä tämän lain 6 §:ssä ja yrittäjän eläkelain (1272/2006) 3 §:ssä säädetään.

Jos 2 momentissa tarkoitetun, osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevän henkilön oma omistusosuus tai määräämisvalta yksistään taikka hänen ja hänen perheenjäsentensä omistusosuus tai määräämisvalta yhteensä nousee tämän lain voimaantulon jälkeen, mutta ennen 1 päivää tammikuuta 2014, yli 50 prosenttiin osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä, hän on velvollinen ottamaan yrittäjän eläkelain mukaisen vakuutuksen siten kuin yrittäjän eläkelaisa säädetään.